

M. T.

"The History and Bibliography of Science in England: the First Phase, 1833-1845 to which Is Added a Reprint of a Catalogue of Scientific Manuscripts in the Possession of J. O. Halliwell", A. N. L. Munby, Berkeley 1968 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/2, 417-418

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Istoria Leningradzkiego Uniwersytetu 1819—1969. Oczerki. Izdatielstwo Leningradzkiego Uniwersytetu, Leningrad 1969, ss. 662, ilustr.

W 1969 r. minęła 150 rocznica powstania Uniwersytetu Leningradzkiego. Z okazji jubileuszu wydano nakładem uczelni pokaźną pracę zbiorową, obrazującą jej historię.

Książka zawiera charakterystykę podstawowych etapów rozwoju Uniwersytetu i jego działalności od chwili powstania w 1819 r. do czasów obecnych. Bogaty materiał podzielony został na sześć części, które ujmują chronologicznie dzieje uczelni. Czytelnik może śledzić jej działalność w czasach carskich, w okresie rewolucji i wojny domowej, w czasach pierwszych pięciolatek, wojny światowej, trudnych lat pięćdziesiątych, na koniec — w czasach ostatnich.

Praca eksponuje społeczno-polityczną rolę Uniwersytetu w poszczególnych okresach, pokazuje związki postępowego odłamu studentów z Leninem w początkach jego rewolucyjnej działalności i w latach formowania się partii bolszewickiej, oświetla rolę partii komunistycznej i państwa radzieckiego w kształtowaniu nowego modelu szkoły wyższej. Wiele miejsca poświęcono też kadrze profesorskiej i dydaktycznej Uniwersytetu oraz studiującej tu młodzieży.

W sumie mamy syntetyczny obraz wszechstronnej: naukowej, dydaktycznej, politycznej i kulturalnej działalności instytucji jako całości. Praca ilustrowana jest licznymi fotografiami wybitnych profesorów i wychowanków Uniwersytetu.

Na końcu umieszczono dwa spisy: *Spis członków rzeczywistych i członków korespondentów Akademii Nauk — wychowanków i uczniów Uniwersytetu Leningradzkiego* oraz *Spis wychowanków i wykładowców Uniwersytetu — laureatów Nagród Leninowskich, Bohaterów ZSRR, Bohaterów Pracy Socjalistycznej, laureatów nagrody Nobla.*

M. T.

A. N. L. M u n b y, *The History and Bibliography of Science in England: the First Phase, 1833—1845 to which Is Added a Reprint of a Catalogue of Scientific Manuscripts in the Possession of J. O. Halliwell, Esq.* The University of California, Berkeley 1968, ss. 42.

Po dwudziestu latach ukazał się drukiem bardzo interesujący wykład, wygłoszony w 1948 r. w Los Angeles, a następnie w Berkeley w serii odczytów bibliograficznych, zorganizowanych przez wyższe szkoły bibliotekarskie. Autor publikacji jest członkiem i bibliotekarzem King's College w Cambridge. Tematem wykładu jest historia i bibliografia nauki w Anglii od 1833 r. do połowy lat czterdziestych XIX w.

Data wyjściowa wiąże się z początkiem działalności astronoma Francis Baily'ego, zapalonego zbieracza rękopisów naukowych, autora życiorysu Johna Flamsteeda (*Account of the Rev. John Flamsteed, the first Astronomer Royal*); dzieło to ukazało po raz pierwszy w pełnym świetle osobiste związki między uczonymi XVII w., ujmując historię nauki owych czasów w nowy, owocny sposób.

Dalej autor daje chronologiczny przegląd dorobku innych uczonych, będących przeważnie zbieraczami książek i rękopisów oraz bibliografami: S. P. Rigauda, G. Peacocka, W. Whewella, A. De Morgana i J. O. Halliwell. Prace ich, w większości o charakterze bibliograficznym, ustalają i dokumentują szereg faktów doniosłych dla historii nauki. Z tego też punktu widzenia autor je omawia.

Książka nie jest jednak suchym, chronologicznym przeglądem literatury z zakresu historii nauki. Wzajemne powiązania między uczonymi, pewne szczegóły z historii *The British Historical Society of Sciences* stanowią tło ogólne, co w sumie stwarza obraz życia naukowego epoki.

W książce znajdujemy też przedruk niezwykle rzadkiego katalogu J. O. Halliwell, liczącego 136 pozycji, przeważnie z zakresu matematyki i astronomii. Halliwell wydrukował go w 1839 r. i kilkanaście egzemplarzy ofiarował pewnej liczbie zbieraczy książek i rękopisów. Jeden egzemplarz znajduje się w zbiorach British Museum, którego katalog omyłkowo podaje datę wydania: 1841.

M. T.

Materiały z uroczystej sesji naukowej poświęconej uczczeniu setnej rocznicy urodzin Karola Bohdanowicza. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa 1969, ss. 128, kart z ilustr. 28.

Staraniem Instytutu Geologicznego, w pięćdziesiątą rocznicę jego powstania, wydane zostały jako nr 232 jego *Biuletynu* materiały sesji naukowej, urządzonej w maju 1965 r. dla uczczenia setnej rocznicy urodzin prof. Karola Bohdanowicza, wybitnego geologa, badacza złóż surowców kopalnych, a także podróżnika-geografa. Na treść przygotowanego pod redakcją W. Rühle zeszytu *Biuletynu* złożyły się: przemówienie zagajające sesję prezesa Centralnego Urzędu Geologii M. Mrozowskiego oraz referaty: B. Krupińskiego *Karol Bohdanowicz — pedagog i człowiek*, S. Krajewskiego *Karol Bohdanowicz — podróżnik*, S. Jaskólskiego *Karol Bohdanowicz — pionier geologii stosowanej* i E. Rühlego *Karol Bohdanowicz — organizator badań geologicznych*, a także wygłoszone na sesji inne przemówienia oraz nadesłane pisma i depesze.

Dla zilustrowania życia i działalności naukowej Bohdanowicza zorganizowano w czasie sesji wystawę, obejmującą jego liczne fotografie z różnych okresów, podobizny jego profesorów i współtowarzyszy wypraw azjatyckich, fotografie z prac terenowych, zebrań i zjazdów naukowych krajowych i zagranicznych, szkice i mapy ze szlakami podróży oraz wiele dokumentów osobistych i urzędowych. To interesujące uzupełnienie sesji zostało przedstawione w artykule sprawozdawczym S. Bórskiej, zilustrowanym 70 fotografiami, w tym wielu unikalnymi i po raz pierwszy publikowanymi. Zamieszczono również fotografie: tablicy pamiątkowej przy wejściu do gmachu Instytutu Geologicznego, której odsłonięcie nastąpiło w czasie sesji, oraz medalu wybitego z okazji setnej rocznicy urodzin Karola Bohdanowicza.

Cennym uzupełnieniem publikacji jest starannie zestawiona bibliografia, obejmująca spis prac Bohdanowicza z lat 1885—1952 oraz opracowania biograficzne o nim.

K. M.

Felicja Jałbrzykowska, „*Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*”. Bibliografia zawartości za lata 1953—1968. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1969, ss. 35.

Zestawiona przez F. Jałbrzykowską, przy współpracy Z. Płuciennik i A. Paszkowskiej, bibliografia wykazuje zawartość „Studiów i Materiałów” od początku istnienia tego wydawnictwa do 1968 r. włącznie. Obejmuje ona 349 ułożonych systematycznie pozycji bibliograficznych.

Materiał został podzielony na trzy podstawowe działy (*Historia nauki, Organizacja nauki — działalność naukowa, Indeksy — spisy treści*), które ulegają dalszemu, niekiedy jednak zbyt szczegółowemu podziałowi.

Najbardziej rozbudowany jest dział pierwszy (*Historia nauki*); pięć jego poddziałów odpowiada w zasadzie poszczególnym seriom „Studiów i Materiałów”.